

ΕΡΓΑΣΙΑ ΦΡΟΙΝΤ : ΟΝΕΙΡΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Φρόιντ ήταν Αυστριακός γιατρός, φυσιολόγος, ψυχίατρος και θεμελιωτής της ψυχαναλυτικής σχολής. Προσδιόρισε έννοιες όπως το εκείνο, το εγώ και το υπερεγώ. Η επίδρασή του δεν περιορίστηκε μόνο στη Ψυχολογία, αλλά απλώθηκε συγχρόνως σε πολλούς τομείς της επιστήμης όπως της Κοινωνιολογίας, της Φιλοσοφίας, της Ανθρωπολογίας και σε τομείς της τέχνης.

Στην προσπάθειά του να γιατρέψει τις παθήσεις των νευρώσεων των ασθενών του, οδηγήθηκε στην μελέτη των ονείρων και κατ' επέκταση στη ερμηνεία τους .

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Το Ασυνείδητο: Γεννάει πολλές νοητικές διαδικασίες που εμφανίζονται στο άτομο χωρίς αυτός να ξέρει την ύπαρξή τους, τα οποία είναι συναισθήματα, επιθυμίες, φόβοι.

Το Υποσυνείδητο: Είναι εκείνο που συγκρατούμε αμυδρά στην συνείδησή μας. Είναι στοιχεία που έχουν ξεχαστεί και επανέρχονται επηρεάζοντας την συμπεριφορά μας. Διαφέρει από το ασυνείδητο γιατί χωρίς να γίνει συνειδητό ενεργεί στην συνειδητή μας ζωή.

Συνδέεται στενά με την προσωπικότητα του ατόμου και εκδηλώνεται μέσω της μνήμης των αναμνήσεων και την φυσική ζωή. Το υποσυνείδητο μπορεί να ασκεί σοβαρή επιρροή στην ανθρώπινη συμπεριφορά με αποτέλεσμα τους παράδρομους υστερισμούς, νευρώσεις κλπ.

Ο ρόλος του ασυνειδήτου στα όνειρα

Με την βοήθεια των ονείρων που επιτρέπουν την διείσδυση στο ασυνείδητο, το άτομο ανακαλύπτει τον κρυμμένο χαρακτήρα του μέσα από κρυφές επιθυμίες, φοβίες και συναισθήματα που αναδύονται από εκεί.

Εκείνο ,εγώ και υπερεγώ .

Εκείνο :

Το «εκείνο», το «εγώ» και το υπερεγώ είναι τα τρία ψυχικά τμήματα του δομικού μοντέλου που διακρίνονται στον ανθρώπινο εγκέφαλο. Σύμφωνα με αυτό, το «εκείνο» είναι μια συλλογική ονομασία που χαρακτηρίζει τις βιολογικές ανάγκες ενορμήσεις του ανθρώπου. Λειτουργεί με την αρχή της ευχαρίστησης με απώτερο σκοπό (όπως υποδεικνύει και το όνομα) την απομάκρυνση του πόνου και την εκπλήρωση των ενστίκτου του ατόμου. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Φρόυντ «εκείνο» είναι το σκοτεινό, απρόσιτο μέρος της προσωπικότητας του ανθρώπου. Όλοι προσεγγίζουμε το «εκείνο» με αναλογίες: Το αποκαλούμε χάος ,ένα καζάνι γεμάτο κοχλάζουσες εξορμήσεις. Δεν παράγει μια ολοκληρωμένη θέληση ,αλλά πρόκειται για μια προσπάθεια ικανοποίησης των ενστικτωδών επιθυμιών που είναι υποκείμενες στην αρχή της ευχαρίστησης.

«Εγώ »:

Το «εγώ» διέπεται από την αρχή της πραγματικότητας και σκοπός του είναι να ικανοποιήσει τις επιθυμίες του «Εκείνου» λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς της πραγματικότητας. Το «εγώ» αποτελεί το οργανωμένο μέρος της προσωπικότητας και περιλαμβάνει βασικές λειτουργίες ,όπως η εκτίμηση των διαφόρων καταστάσεων ,ο έλεγχος της πραγματικότητας ,η κρίση ,η συμβιβαστικότητα ,η ανεύρεση λύσεων στα διάφορα προβλήματα! Το «εγώ» ξεχωρίζει τι είναι πραγματικό, μας βοηθάει να ξεχωρίζουμε τις σκέψεις μας και να τις κατανοήσουμε! Σύμφωνα με τη θεωρία του Φρόυντ το «Εγώ» παρεμβάλλεται ανάμεσα στις ενορμήσεις του «εκείνο» και τις απαγορεύσεις ή προσταγές του «υπερεγώ» και προσπαθεί να εναρμονίσει τις συγκρούσεις που απορρέουν από αυτές σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις του περιβάλλοντος. Ο κύριος σκοπός του είναι να ικανοποιήσει τις επιθυμίες του «εκείνο» αλλά πάντοτε λαμβάνοντας υπόψη την ασφάλεια του ατόμου.

Όταν μια επιθυμία του «εκείνο» είναι αντίθετη στην πραγματικότητα ,στους κοινωνικούς και ηθικούς κανόνες ,είναι αντίθετη στις επιθυμίες του «Υπερεγώ» το οποίο τιμωρεί το «Εγώ» συνεχώς με αισθήματα ντροπής ,ενοχής. Το «εγώ» αναπτύσσει διάφορους αμυντικούς μηχανισμούς για να μπορέσει να ανταπεξέλθει. Οι αμυντικοί μηχανισμοί δεν αναπτύσσονται ευθέως ή συνειδητά και πάντα ενεργοποιούνται όταν μια κατάσταση είναι επικίνδυνη για την αρμονία των τριών ψυχικών τμημάτων.

«Υπερεγώ »:

Το υπερεγώ στοχεύει στην τελειότητα και αποτελείται από ένα οργανωμένο μέρος της προσωπικότητας, κυρίως ασυνείδητο.

Το υπερεγώ μπορεί να θεωρηθεί ως μια συνείδηση που τιμωρεί το άτομο με συναισθήματα ενοχής όταν λειτουργεί με μη κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους.

«Υπερεγώ» είναι το αντίθετο του «εκείνο» γιατί αποζητά να λειτουργεί το άτομο με έναν κοινωνικά αποδεκτό τρόπο ενώ το «εκείνο» θέλει μόνο να ικανοποιήσει τις ενορμήσεις του. Συνεπώς όπως αναφέραμε λειτουργεί ως συνείδηση η οποία μας κρατάει μακριά από αντικοινωνικές συμπεριφορές και από διάφορα ταμπού.

Το αναπτύσσουμε στα αρχικά χρόνια της ζωής μας κατά τη διάρκεια του οιδιπόδειου

συμπλέγματος και ολοκληρώνεται σε πιο ώριμη ηλικία, αρχικά από τους γονείς μας στη συνέχεια από δασκάλους, συγγενείς, φίλους κλπ. Αποτελείται από όλους τους ηθικούς κανόνες που έχουμε μάθει είτε μέσω τιμωριών η μέσω επιβραβεύσεων από ορισμένες κινήσεις και πράξεις μας. Το «Υπερεγώ» αποτελείτε από δύο υποθετικά τμήματα :το καθαυτό υπερεγώ, η συνείδηση που αποτελεί τον κριτικό έλεγχο του ατόμου και το ιδεώδες του εγώ, που περιλαμβάνει τις ηθικές, θρησκευτικές, κοσμοθεωρητικές και άλλες αξίες του ατόμου, τα ιδεώδη, τα ιδανικά και τις φιλοδοξίες του.

Η αρμονική συνεργασία του εκείνου, του εγώ και του υπερεγώ χαρακτηρίζει τη λειτουργία του καλά προσαρμοσμένου ανθρώπου. Αντίθετα, η συμπεριφορά του νευρωτικού, ψυχικού η διαταραγμένου στον χαρακτήρα ή προσωπικότητα ατόμου μπορεί να θεωρηθεί ως αποτέλεσμα της διαταραχής της δυναμικής ισορροπίας των τμημάτων αυτών της προσωπικότητας.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΝΕΙΡΟΥ

Σύμφωνα με τον Φρόιντ , τα όνειρα είναι υπολείμματα της νοητικής δραστηριότητας , που κατά τη διάρκεια της νύχτας έχουν στη διάθεση τους μια τεράστια ποικιλία και μπορούν πραγματικά να δημιουργήσουν καθετί για το οποίο είναι ικανός ο νους την ημέρα. Μόνο που ποτέ δεν είναι το ίδιο.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ

Τα όνειρα είναι συνήθη και παραγνωρισμένα φαινόμενα. Δεν έχουν πραχτική σημασία όπως τα λάθη και συμβαίνουν σε όλους, αφού απασχολούσαν ανέκαθεν τον άνθρωπο. Υποστηρίζει πως τα όνειρα αποτελούν την έκφραση επιθυμιών που κύρια πηγή τους είναι το ασυνείδητο.

Παρομοιάζει το όνειρο με ένα νευρωτικό σύμπτωμα που παρουσιάζεται σε κάθε υγιή άνθρωπο, δίνοντας του έτσι ένα ανυπολόγιστο πλεονέκτημα. Η ανάλυση των ονείρων του έδωσε ενδείξεις για τα ασυνείδητα κίνητρα των ασθενών. Θεώρησε ότι τα όνειρα αποκαλύπτουν τις πραγματικές μας επιθυμίες.

Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του ύπνου, οι επιθυμίες μας εκφράζονται ανεμπόδιστες από τις κοινωνικές απαγορεύσεις που καταπιέζονται όταν είμαστε ξύπνιοι.

Με την ανάλυση των υποσυνείδητων κινήτρων των ασθενών και των γεγονότων που προκάλεσαν την καταπίεση αυτών, συμπέρανε ότι η ανθρώπινη ανάπτυξη είναι μια διαδικασία συγκρούσεων. Ως βιολογικά όντα έχουμε βασικές ανάγκες που πρέπει να εξυπηρετηθούν. Ωστόσο η κοινωνία υπαγορεύει ότι πολλές από τις ορμές αυτές είναι ανεπιθύμητες και πρέπει να τις συγκρατήσουμε. Αυτές λοιπόν οι βιοκοινωνικές διαμάχες εμφανίζονται κάποιες στιγμές κατά τη διάρκεια της παιδικής μας ηλικίας και έχουν κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς μας. Οι τραυματικές εμπειρίες των πρώτων χρόνων της ζωής οι οποίες έχουν απωθηθεί στο ασυνείδητο ,παίζουν σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση νευρωτικών συμπτωμάτων και κλινικών διαταραχών που συνδέονται με αυτά- για τη θεραπεία του ασθενούς απαιτείται η επαναφορά τους στο συνειδητό.

Ο Φρόιντ θεωρεί πως τα όνειρα εξανεμίζουν την απειλή του έντονου άγχους που προκαλείται από την ένταση των απωθημένων ενστίκτων από την παιδική ηλικία.

Ο Φρόιντ επίσης εξέτασε τον τρόπο με τον οποίο προ-συνειδητές και ασυνείδητες πτυχές του νου, επικοινωνούν μεταξύ τους κατά τη διάρκεια του ονείρου. Έκανε σαφή διαχωρισμό μεταξύ της πρωτογενούς και δευτερογενούς διαδικασίας της σκέψης, της κατάστασης του ασυνειδήτου και του συνειδητού και μεταξύ του ύπνου και της εγρήγορσης .Στη διάρκεια του ύπνου συντελείται μια αποσύνδεση από τη λογική και τη σωματική λειτουργία της εγρήγορσης· η προσοχή εστιάζεται πλήρως στη διαχείριση της εσωτερικής ζωής .

Μια από τις πιο μνημονευμένες ιδέες του Φρόιντ -Η ερμηνεία των ονείρων είναι η βασιλική οδός προς τη γνώση των ασυνείδητων δράσεων του νου. Συχνά περικρύπτεται παραπλανητικά ως εξής: «Τα όνειρα είναι η βασιλική οδός προς το ασυνείδητο». Η συντόμευση αυτή επισκιάζει την ουσία της ιδέας του Φρόιντ, ότι δηλαδή *η ερμηνεία των ονείρων από τον*

ψ

υχαναλυτή

(και όχι τα ίδια τα όνειρα ή η ερμηνεία που δίνει ο ασθενής για αυτά) παρέχει τη δυνατότητα κατανόησης της ασυνείδητης νοητικής δραστηριότητας γενικότερα, και του ασθενή ειδικότερα. Ο πρωταρχικός ρόλος του ασθενή στην ανάλυση των ονείρων είναι να κάνει ελεύθερους συνειρμούς και έπειτα να σκέφτεται και να συζητά σε μια δευτερογενή λογική διαδικασία την ερμηνεία του ονείρου από τον ψυχαναλυτή.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ:

α) Το όνειρο αποτελεί εκπλήρωση κάποιας επιθυμίας μας κατά τη διάρκεια του ύπνου μας .

β) Υπάρχει στο όνειρο ένας μηχανισμός δημιουργίας κατάλληλης πλοκής, ώστε ορισμένες ιδέες μας να περάσουν καμουφλαρισμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να μη διακόψουν τον ύπνο λόγω άγχους, ανησυχίας, σωματικής ανάγκης (στο μέτρο του δυνατού).

Πίστευε πως οι άνθρωποι συχνά ονειρεύονται πράγματα που θα ήθελαν να έχουν ή να κάνουν, αλλά δεν μπορούν και πως αυτά συνδέονται ιδιαίτερα με σεξουαλικά και επιθετικά ένστικτα. Τα όνειρα έχουν πολλά κρυφά νοήματα. Προσπάθησε να τα καταλάβει, ώστε μέσα από αυτά να καταλάβει τους ίδιους τους ανθρώπους και το πώς αυτοί σκέπτονταν ή ενεργούσαν με διάφορους τρόπους. Θεωρούσε πως κάθε σκέψη και πράξη μας έχει βαθύτερα κίνητρα και πως μέσα από τα όνειρα θα μπορούσαν να βρεθούν οι καλά θαμμένοι αυτοί κινητήρες των δράσεων και σκέψεών μας. Έδωσε ένα κλειδί ερμηνείας των ονείρων, βοηθώντας στην επίλυση προβλημάτων αλλά και στην αυτοανάλυση των ανθρώπων.

Για παράδειγμα, έλεγε πως όσοι ονειρεύονται πως πετούν ή αιωρούνται, θέλουν να ελευθερωθούν από την παιδική τους ηλικία. Εάν κάποιος ονειρεύεται πως κάποιος στενός του συγγενής πεθαίνει, πιθανότατα κρύβει εχθρότητα για το πρόσωπο αυτό, ή επιθυμία να αποκτήσει αυτά που έχει το άλλο πρόσωπο.

ΕΚΔΗΛΟ ΚΑΙ ΛΑΝΘΑΝΟΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Έκδηλο περιεχόμενο του ονείρου ονομάζουμε τη συνειδητή εμπειρία κατά τη διάρκεια του ύπνου, στην οποία αυτός που κοιμάται μπορεί να θυμάται ή να μη θυμάται μετά την αφύπνιση, ενώ τα διάφορα στοιχεία που αποτελούν το περιεχόμενο του έκδηλου ονείρου, τις ασυνειδητες σκέψεις και επιθυμίες που τείνουν να ξυπνήσουν αυτόν που κοιμάται, τις ονομάζουμε **λανθάνον περιεχόμενο** του ονείρου. Τις ασυνειδητες ψυχικές διεργασίες μέσω των οποίων το λανθάνον περιεχόμενο του ονείρου μετατρέπεται σε έκδηλο όνειρο, τις αποκαλούμε **ονειρική διεργασία**

Το λανθάνον περιεχόμενο του ονείρου διαιρείται σε τρεις κατηγορίες:

1) Οι νυκτερινές αισθητηριακές εντυπώσεις.

Όλα μπορεί να είναι μέρος του λανθάνοντος περιεχομένου του ονείρου, πχ ο ήχος ενός ξυπνητηριού, η δίψα, η πείνα, ανάγκη για ούρηση, πόνος από τραύμα ή ασθένεια, κράμπες, υπερβολικό κρύο ή ζέστη. Παρόλα αυτά, οι πιο πολλοί νυχτερινοί αισθητηριακοί ερεθισμοί δεν ενοχλούν τον ύπνο.

2) Η δεύτερη κατηγορία του λανθάνοντος ονειρικού περιεχομένου αποτελείται από τις σκέψεις και ιδέες που συνδέονται με τις δραστηριότητες και τις προκαταλήψεις της καθημερινής σε εγρήγορση ζωής αυτού που ονειρεύεται, και οι οποίες παραμένουν ασυνείδητα ενεργές στο μυαλό του κατά τη διάρκεια του ύπνου. Εξαιτίας της συνεχιζόμενης δραστηριότητάς τους, τείνουν να ξυπνήσουν αυτόν που κοιμάται, με τον ίδιο τρόπο που το κάνουν τα πιεστικά αισθητηριακά ερεθίσματα.

Αυτές οι σκέψεις μπορεί να αφορούν μια διασκέδαση της προηγούμενης νύχτας, έγνοια για ένα ανολοκλήρωτο καθήκον, η προσδοκία ενός ευχάριστου γεγονότος στο μέλλον, ή οτιδήποτε άλλο που ανήκει στα τρέχοντα ενδιαφέροντα της ζωής που επιθυμεί να φανταστεί αυτός που κοιμάται.

3) Οι παρορμήσεις που έχουν αποκλειστεί από το συνειδητό ή έχουν απαγορευτεί από την άμεση ικανοποίησή τους. Το «εγώ» τις έχει απωθήσει και οι άμυνες αυτού απέναντι στις παρορμήσεις αναπτύσσονται στην παιδική ηλικία. Γι' αυτό και το υλικό που περιέχεται στο όνειρο είναι συνήθως παιδικό ή νηπιακό.

Συμπερασματικά, οι πρώτες δύο κατηγορίες του λανθάνοντος περιεχομένου προέρχονται από πρόσφατα συναισθήματα ή γεγονότα, ενώ η τρίτη από το παρελθόν.

Σχέση μεταξύ έκδηλου και λανθάνοντος περιεχομένου:

1) Το έκδηλο είναι συνειδητό, το λανθάνον όχι.

2) Το έκδηλο είναι μια οπτική εικόνα, ενώ το άλλο μια επιθυμία ή μια ώθηση.

3) Το έκδηλο είναι μια φαντασία που εμφανίζει το λανθάνον περιεχόμενο ως ικανοποιημένο. Το γεγονός ότι το έκδηλο περιεχόμενο ενός ονείρου συχνά δεν εμπεριέχει την ικανοποίηση μιας επιθυμίας, οφείλεται στην επανάληψη του αμυντικού μηχανισμού της παιδικής ηλικίας. Τότε, ως παιδιά συνήθως χρησιμοποιούμε την απώθηση ως αμυντικό μηχανισμό. Τώρα, στο όνειρο, την παραμόρφωση ή διαστρέβλωση του περιεχομένου. Τόσο, ώστε αρκετές φορές το έκδηλο όνειρο να είναι δυσάρεστο ή απειλητικό.

ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΟΝΕΙΡΟΥ

Διεργασία του ονείρου ονομάζουμε το σύνολο των ενεργειών που μεταμορφώνουν τα υλικά του ονείρου σε ένα προϊόν: το έκδηλο όνειρο. Η μεταμόρφωση αυτή αποτελεί και την ουσία του ονείρου. Οι τέσσερις μηχανισμοί της διεργασίας του ονείρου είναι: **, (1) η μετάθεση, (2) η συμπύκνωση, (3) η δευτερογενής επεξεργασία.**

Μετάθεση είναι ο μηχανισμός με τον οποίο ο τονισμός, το ενδιαφέρον και η ένταση ορισμένων αναπαραστάσεων αποσπώνται και μεταφέρονται σε άλλες, λιγότερο έντονες, οι οποίες συνδέονται με τις πρώτες, μέσω συνειρμικών αλυσίδων.

Συμπύκνωση είναι ο μηχανισμός κατά τον οποίο, μια και μόνο αναπαράσταση μπορεί να αντιπροσωπεύει πολλές συνειρμικές αλυσίδες, στο σημείο διασταύρωσης των οποίων βρίσκεται.

Δευτερογενής επεξεργασία είναι η αναψηλάφηση του περιεχομένου του ονείρου, με την οποία επιδιώκεται να αποκτήσει μορφή σχετικά λογικού και κατανοητού σεναρίου. Ο ίδιος ο μηχανισμός, που κάνει το όνειρο κατανοητό, είναι και που το λογοκρίνει.

Μέσω αυτών των νοητικών λειτουργιών μεταμφίεσης, οι απαγορευμένες επιθυμίες

τροποποιούνται, ώστε να δώσουν στα ασυνείδητα παράγωγά τους ελεύθερη πρόσβαση στο συνειδητό. Η ανάλυση των ονείρων παρέχει τη λογοκρισία, την επεξεργασία και τον συμβιβασμό που χρειάζεται έτσι ώστε ο ασθενής να αποβάλλει την ένταση που ταρασσει τον ύπνο του, η οποία προσπαθεί να εισάγει «λαθραία» παιδικές επιθυμίες (χωρίς λογοκρισία) στο προ-συνειδητό και το συνειδητό. Δεν υπάρχει κάποια ψυχική διεργασία η οποία προάγει τη διαδικασία ωρίμανσης στη διαδικασία μεταμφίεσης και λαθραίας μεταφοράς των απωθημένων στη λειτουργία των ονείρων.

Το ονειρικό περιεχόμενο μοιάζει με μεταγραφή των ονειρικών σκέψεων σε άλλο εκφραστικό μέσο, του οποίου τον χαρακτήρα και τους συντακτικούς κανόνες οι ψυχαναλυτές καλούνται να διακρίνουν, συγκρίνοντας το πρωτότυπο με τη μετάφραση. Οι σκέψεις είναι άμεσα κατανοητές από τη στιγμή που τις μαθαίνουν.

Με αυτή τη θέση του, ο Φρόιντ δίνει σαφή έμφαση στον πρωταρχικό ρόλο του ψυχαναλυτή στην ερμηνεία των ονείρων του ασθενή του και ταυτόχρονα αποδυναμώνει το ρόλο του ασθενή, στη διαδικασία ερμηνείας και κατανόησης των ονείρων του από μόνος του, θέση που έρχεται σε αντίθεση με την άποψη που έχουν σήμερα οι περισσότεροι ψυχαναλυτές.

Ο Φρόιντ έκανε μια εξαίρεση για τον εαυτό του και ερμήνευσε ο ίδιος τα όνειρά του. Ο ψυχαναλυτής μπορεί συνδέοντας το έκδηλο περιεχόμενο με το απόκρυφο, να κάνει κάτι παραπάνω με το όνειρο, από όσο θα μπορούσε να κάνει μόνος του ο ασθενής. Η ικανότητα του ψυχαναλυτή να ερμηνεύσει το λανθάνον περιεχόμενο του ονείρου περιγράφεται από τον Φρόιντ ως εξής:

Όταν ο ασθενής εξαντλεί όλους τους συσχετισμούς, τότε κάνουμε την παρέμβασή μας· εξιχνιάζουμε τους υπαινιγμούς, εξαγάγουμε αδιαμφισβήτητα συμπεράσματα και κάνουμε σαφείς διατυπώσεις πάνω σ' αυτά που ο ασθενής μόλις κατάφερε να αγγίξει με τους συσχετισμούς του. Ο ψυχαναλυτής ανασύρει σκέψεις από τα όνειρα του ασθενή, μέχρι να διαπεράσει το υποκατάστατο και να διεισδύσει στο πρωτότυπο και στο πλαίσιο των γνώσεών του, να αντικαταστήσει τα σύμβολα με αυτά τα οποία εννοούν.

Ο Φρόιντ όχι μόνο υποστηρίζει ότι ο ασθενής δεν βρίσκεται σε διαδικασία λογικής παραγωγικής σκέψης όταν ονειρεύεται, αλλά πιστεύει και ότι ακόμα και οι συσχετισμοί του ασθενή με το όνειρο δεν βασίζονται σε δευτερεύουσα διαδικασία σκέψης:

Καθετί που εμφανίζεται στα όνειρα ως φαινομενική δραστηριότητα για τη διαμόρφωση κριτικής σκέψης πρέπει να θεωρείται όχι ως νοητική επιτυχία της ονειρικής διεργασίας, αλλά ως αντικείμενο της ονειρικής σκέψης που ανελκύεται στο έκδηλο περιεχόμενο του ονείρου. Ακόμη και συμπεράσματα που βγαίνουν μετά το ξύπνημα από ένα όνειρο το οποίο διατηρείται στη μνήμη, αλλά και τα συναισθήματα που μας εγείρονται με την αφήγηση του ονείρου, αποτελούν μέρος του απόκρυφου περιεχομένου του και δεν πρέπει να περιλαμβάνονται στην ερμηνεία .

Η ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ

Στο βιβλίο του Σίγμουντ Φρόιντ «Εισαγωγή στην Ψυχανάλυση» , ο συγγραφέας κάνει μια εκτενέστερη ανάλυση και περιγραφή του ονείρου. Στο κεφάλαιο «Η λογοκρισία του ονείρου» εξηγεί τις επιπτώσεις και τα αποτελέσματα των διαφόρων περιεχομένων που μπορεί να έχουν τα όνειρα μας , διότι λόγω των περιεχομένων αυτών, προέρχεται η λεγόμενη **λογοκρισία του ονείρου**

Πολλές φορές λοιπόν , λόγω του άλλοτε πονηρού και άλλοτε ακατάλληλου περιεχομένου του ονείρου, υπάρχει η λογοκρισία του. Δηλαδή, όταν κάποιος ονειρευτεί ένα όνειρο τέτοιου περιεχομένου ,μπορεί η ροή του να διακοπεί με διάφορους τρόπους (π.χ. μουρμουρητό) ,γιατί θα κριθεί ως ακατάλληλο.

Καταρχήν , η λογοκρισία προέρχεται από **άσεμνες τάσεις** , καταδικαστέες από ηθικής , κοινωνικής και αισθητικής άποψης. Επίσης, υπάρχει και από πράγματα που πολλές φορές δεν εκφράζουμε ως **καταδικαστέα** από

ηθικής , αισθητικής και κοινωνικής πλευράς και για σκέψεις που θεωρούμε φρικτές. Οι λογοκριμένοι λοιπόν , αυτοί οι πόθοι που εκφράζονται παραμορφωμένοι μέσα στο όνειρο είναι πρώτα ? πρώτα εκδηλώσεις ενός εγωισμού, χωρίς ηθικά όρια και ενδιασμούς.

Συνεπώς , αυτοί οι πόθοι που επηρεάζουν τον ύπνο ,είναι αρχικά άγνωστοι και μόνο κατά την ερμηνεία του ονείρου αντιλαμβανόμαστε την ύπαρξη τους και χαρακτηρίζονται ως **«ασυνείδητοι»**.

Οι πόθοι αυτοί είναι καταδικαστέοι, δηλαδή απαγορευμένοι, επομένως σε αυτούς που ονειρεύονται φανερώνονται οι πόθοι τους και οι τάσεις τους και εκδηλώνουν μια άρνηση. Αρνούνται τους πόθους τους που προέκυψαν από την ερμηνεία των ονείρων , με την μεγαλύτερη ενεργητικότητα, στηριζόμενοι σε βασικά επιχειρήματα. Ισχυρίζονται πως οι επιθυμίες τους είναι εντελώς αντίθετες από τους πόθους που εμφανίστηκαν με βάση τα όνειρα τους. Ωστόσο, οι λόγοι της άρνησης τους αυτής, προκύπτουν από τους ίδιους λόγους που προκαλούν τη λογοκρισία και την παραμόρφωση του ονείρου, καθιστώντας

απαραίτητη την ερμηνεία τους.

Αξιοσημείωτο είναι, ότι λόγω της λογοκρισίας του ονείρου προκαλείται **παραμόρφωση του ονείρου**. Κάθε φορά που το έκδηλο όνειρο παρουσιάζει κενά ,πρέπει να κατηγορηθεί η παρέμβαση της λογοκρισίας. Η λογοκρισία εκδηλώνεται σπάνια τόσο απροκάλυπτα και με τόση αφέλεια. Παρ' όλα αυτά, η λογοκρισία δεν επιδιώκει μόνο να προκαλέσει παραμόρφωση στο όνειρο ,αλλά προσπαθεί να συνεχίσει την παραμόρφωση αυτή.

Επιπλέον, τα μέσα που χρησιμοποιεί για να πετύχει την παραμόρφωση, είναι η παράλειψη και η μεταβολή ανακατάταξης των υλικών. Αυτές οι δυο αιτίες ονομάζονται **μεταβίβαση**. Παράλληλα , κυριότερη αίτια είναι και η ίδια η λογοκρισία. Ταυτόχρονα , το «
εγώ

» εκείνου που ονειρεύεται, έχει καθοριστικό ρόλο στο όνειρο. Το «

εγώ

» ξέρει να κρύβεται καλά μέσα στο έκδηλο περιεχόμενο. Απαλλάσσεται από κάθε ηθικό φραγμό και υποτάσσεται σε επιθυμίες που απαγορεύονται ηθικά.

Εντωμεταξύ, η παραμόρφωση του ονείρου περιλαμβάνει δυο παράγοντες. Πρώτον, όσο πιο έντονη είναι η παραμόρφωση τόσο γίνεται και ο πόθος που λογοκρίνεται πιο καταδικαστέος. Δεύτερον , οι απαιτήσεις της λογοκρισίας είναι πιο αυστηρές μια δεδομένη στιγμή. Η παραμόρφωση του ονείρου αποτελεί τη συνέπεια της λογοκρισίας που ασκούν οι ευσυνείδητες τάσεις του «εγώ» ενάντια στις άσεμνες τάσεις και πόθους που προβάλλουν μέσα μας τη νύχτα.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΥΠΝΟΥ ΜΕ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ

Τα όνειρα είναι η ζωή του νου. Μεταξύ ονείρου και ύπνου υπάρχει μια αλληλεσύνδετη σχέση ,διότι τα όνειρα είναι μια ενδιάμεση κατάσταση ανάμεσα στον ύπνο και το ξύπνημα. Ο Φρόιντ υποστήριζε πως ονειρευόμαστε μόνο κατά τη διάρκεια του ύπνου, όταν η ελευθερία της οπτικής εκπροσώπησης με ελάχιστη λογοκρισία και η αποσύνδεση του νου από τις παρορμήσεις του σώματος επιτρέπουν σε στοιχεία του απωθημένου να εμφανιστούν στα όνειρα. Το όνειρο περιφρουρεί τον ύπνο, λειτουργώντας σαν βαλβίδα ασφαλείας, αφήνοντας τον ύπνο να συνεχιστεί με την ελάχιστη δυνατή ένταση από τα ασυνείδητα ένστικτα. Αν απελευθερωθεί παραπάνω λιμπιντική ή επιθετική ενέργεια από όση χρειάζεται, υπερβαίνεται η δυνατότητα να διαμορφωθούν σύμβολα μέσω των ονείρων.

Όταν η ασυνείδητη ένταση φτάσει σε τέτοιο βαθμό, τότε ο άνθρωπος ξυπνάει. Η πίεση μεταφέρεται από το ένα μέρος του νου στο άλλο, αλλά η υποβόσκουσα συναισθηματική ένταση συνεχίζει να υπάρχει, έως ότου ο

ψυχαναλυτή

ς

να δώσει μια ερμηνεία που θα βοηθήσει να επιλυθεί η ασυνείδητη σύγκρουση την οποία τροφοδότησε η ένταση αυτή. Η διεργασία που συμβαίνει κατά τη διάρκεια των ονείρων περιορίζεται στην επιτήρηση και ρύθμιση της επιστροφής του απωθημένου.

Το ψυχολογικό χαρακτηριστικό του ύπνου είναι η διακοπή του ενδιαφέροντος για τον έξω κόσμο του ονείρου και η είσοδος σε έναν άλλον επιθυμητό κόσμο με όμοιες συνθήκες. Άρα τα όνειρα ,πρέπει να είναι υπολείμματα της νοητικής δραστηριότητας κατά την εγρήγορση ,που ταράζουν τον ύπνο.

Ο Φρόιντ υποστηρίζει ότι το άγχος που σχετίζεται με την απειλή της «επιστροφής του απωθημένου» μπορεί να είναι τόσο έντονο, ώστε να ξυπνήσει έναν άνθρωπο από τα όνειρά του. Μια μεταφορά για κάτι τέτοιο θα γινόταν περισσότερο με την αλληγορία μιας βαλβίδας πίεσης ,παρά της ασυνείδητης μεταβολής που συμβάλλει στην ψυχική ανάπτυξη. Ο ύπνος δεν θέλει να γνωρίζει τίποτα για τον εξωτερικό κόσμο· δεν ενδιαφέρεται για την πραγματικότητα, ή έστω τον αφορά μόνο όταν εγκαταλείπεται το στάδιο αυτό. Όλα τα βασικά χαρακτηριστικά των ονείρων καθορίζονται από τον κατασταλτικό παράγοντα του ύπνου.

Σήμερα πολλοί μελετητές διαπιστώνουν με έκπληξη ότι για τον Φρόιντ , τα όνειρα υπηρετούν έναν και μόνο σκοπό: είναι οι «φύλακες του ύπνου» · μια απολύτως φυσιολογική διαδικασία. Τα όνειρα ως «φύλακες του ύπνου» τελούν την ψυχική λειτουργία της διασφάλισης του ύπνου χωρίς συγκινήσεις από δυσάρεστες σκέψεις. Εάν απωθημένες παιδικές επιθυμίες ασκήσουν πίεση για να αποκτήσουν πρόσβαση στη σκέψη, σε περίπτωση που δεν είναι λογοκριμένες ή επαρκώς κεκαλυμμένες, θα εισέλθουν στο προ-συνειδητό, με μορφή τόσο δυσάρεστη ,ώστε να ξυπνήσουν τον άνθρωπο που κοιμάται.

Ο Φρόιντ υποστηρίζει ότι ο ύπνος χωρίς όνειρα είναι ο καλύτερος, ο καταλληλότερος. Δεν θα έπρεπε να συμβαίνει καμιά νοητική λειτουργία στη διάρκεια του ύπνου. Ο ίδιος επανέλαβε τη θέση του αυτή σχεδόν μια δεκαετία αργότερα, γράφοντας: **«Υπάρχει μόνο ένας χρήσιμος σκοπός, μόνο μια λειτουργία που μπορεί να αποδοθεί στα όνειρα, και αυτή είναι η φύλαξη του ύπνου από τυχόν διακοπή».**

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ

• Συντάχθηκε απο τον/την ΤΟΥΛΑΤΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ•

•• Τετάρτη•, 27 • Μάρτιος• 2013 11:43• -
